

Grantový program ekologické výchovy s podporou Nadace Preciosa

Situace postižených lesů Jizerských hor v důsledku dlouhodobé imisní zátěže z polských a německých tepelných elektráren v posledním dvacetiletí minulého století nabrala rozměry ekologické katastrofy. Neutěšený stav jizerskohorské přírody a krajiny podnítl vznik řady ekologických občanských sdružení a iniciativ, které s polistopadovými změnami v české společnosti nabraly výrazného a konkrétního zacílení. Do pomyslného čela snah po obnově stabilních lesních ekosystémů a harmonické krajiny Jizerských hor se postavila *Nadace pro záchranu a obnovu Jizerských hor* se sídlem v Liberci. Jako Fond byla zaregistrována v roce 1993 a v roce 1998 byla zapsána do nadačního rejstříku jako Nadace.

Kromě příspěvků projektům, směřujících přímo do přírodního prostředí Jizerských hor, Nadace podporuje a povzbuzuje také účast občanů při uplatňování principů udržitelného života. Na tyto cíle vynakládá ročně v průměru přes milion korun, což z ní činí jednu z největších grantových institucí v regionu a třetí největší ekologicky zaměřenou nadaci v České republice.

NADAČNÍ JMĚNÍ A DÁRCI

Finanční zdroje, které rozděluje v rámci grantových programů, Nadace získává z výnosů nadačního jmění a od dárců. Okolnosti před dvěma lety však upozornily na skutečnost, že ani solidní finanční objem nadačního jmění nemusí svými výnosy znamenat dostatečný zdroj prostředků, a právě tehdy se projevila důležitost darů od místních firem, nadací, institucí i fyzických osob. Bez jejich štedré finanční pomoci by Nadace nemohla podpořit řadu kvalitních projektů.

Jednou z nejvýznamnějších a nejdéle podporujících institucí je Nadace Preciosa. Nadaci pro záchranu a obnovu Jizerských hor poskytla od jejího vzniku prostředky v částce 906 400 Kč. Na začátku se jednalo o podporu konkrétních ochranných opatření na záchranu genofondu lesa, např. Záchrana genofondu dřevin buku lesního a jedle bělokoré, oplocení; Zvýšení ekologické stability lesa regionálního biocentra Jedlový důl; Výsadba lesa v severovýchodní části biocentra Jedlový důl, v poslední době směřuje již veškerá podpora na Grantový program ekologické výchovy dětí.

TROJICE GRANTOVÝCH PROGRAMŮ

Nadace za 16 let své existence pomohla mnoha konkrétním ekologicko-ochranným opatřením v oblasti Jizerských hor a v posledních letech se aktivně věnuje ekologické výchově a osvětě mezi mladou generací. Každoročně vypisuje tři grantové programy. Nejvíce prostředků je již tra-

dičně rozdělováno v Základním grantovém programu, který má za cíl podpořit vědecké a výzkumné projekty, konkrétní ochranná opatření a zlepšení vztahu veřejnosti k Jizerským horám, např. formou vydávání různých publikací. Studentský grantový program je určen těm, kteří se rozhodnou zpracovat a psát svou diplomovou či bakalářskou práci na téma Jizerské hory. Nejdynamičtější se rozvíjícím programem je podpora projektů ekologické výchovy dětí, který je určen školám a organizacím pracujícím s mládeží.

EKOVÝCHOVA V POPŘEDÍ

Grantový program ekologické výchovy vznikl v roce 2002 na základě spolupráce mezi Nadací pro záchranu a obnovu Jizerských hor, Správou CHKO Jizerské hory a Krajským inspektorátem s. p. Lesy České republiky. Tato součinnost zajišťuje, že je na projekty nahlíženo ze tří různých pohledů, a proto je zaručena nejvyšší možná objektivita. Zároveň se daří vzájemnou spolupráci vyhledávat a upřednostňovat projekty, které ve svých výstupech mají příznivý vliv na pomoc Jizerským horám.

Za osmiletou historii grantového programu Nadace dokázala již vyjít školám vstříc a byla schopna je stále více zapojovat do ekologicko-výchovných aktivit. O nárůstu zájmu svědčí malá statistika: v prvním roce Nadace podpořila dvě ze šesti podaných žádostí a celková rozdělená částka činila 6 500 Kč; v roce 2008 se díky cílené a intenzivní spolupráci Nadace a škol sešlo již 23 žádostí, podpořeno bylo 14 velice kvalitních projektů a celková suma nadačních příspěvků představovala 217 880 Kč. Za dobu trvání se podpora dočkalo 62 ekologicko-výchovných projektů v celkové výši 864 880 Kč, a to díky finančním darům Nadace Preciosa.

A jak hodnotí tuto dlouholetou spolupráci ředitel Nadace Mgr. Ondřej Petrovský? „U Nadace Preciosa si velice vážíme právě trvalosti této podpory, která zaručuje programu dlouhodobou stabilitu. Každoroční výše daru se mění, ale příspěvek nám vždy poskytuje možnost pomoci celé řadě projektů, na které by se i přes jejich kvalitu nedostalo.“

O zajištění vhodného výběru projektů pečuje poradní sbor, který je složen z řad odborníků na ekologickou výchovu. Od roku 2008 v něm zasedá také Ing. Jiří Panoch, jenž je v Nadaci Preciosa garantem Fondu ekologie a životního prostředí. Ředitel jizerskohorské nadace si pochvaluje, že právě jeho odborný názor a letitá zkušenost pomáhá vybírat ty nejhodnotnější projekty, které naplňují hlavní cíle grantového programu. K nim patří především zkvalitnění ekologické výchovy a osvěty na ZŠ, motivace učitelů k vlastnímu vzdělávání v této problematice, podpora dětí a škol v jejich vlastní ekologické aktivitě... A výčet cílů ředitel Ondřej Petrovský dále doplňuje: „Hlavním smyslem celého programu je dostat děti do lesa, kde si mohou své teoretické zkušenosti ze školních lavic ozkoušet v praxi. Není nad to, když si žáci osahají strom, o kterém se ve škole učí. Důležité je zapojit nejen děti samotné, ale i jejich učitele a rodiče tak, aby se na projektu podílela co nejširší skupina lidí. Velice vítáme i delší časovou působnost projektu, který se vyvíjí třeba i několik let a každý rok se povede realizovat jeho část. Samotní účastníci jsou

◀ Nově zrekonstruovaná školní zahrada mateřské školy Jiráskova ve Frýdlantě. Žáci základní školy T. G. Masaryka v Hrádku nad Nisou zhotovují budky pro ptactvo

„pak o to více hrdí na dílo, které budovali řadu let,“ uzavírá mladý ředitel působící v Nadaci osmý rok.

JAK VŠE PROBÍHÁ V PRAXI?

Nadace vyhledává nové kolo grantového řízení vždy na podzim a až do konce ledna příštího roku mohou nejen školy podávat své projekty na vlastní ekologicko-výchovné vzdělávání, ale i sami pedagogové na projekty ekologické výchovy pro děti. Z nich pak poradní sbor vybere ty nejkvalitnější projekty. Vybrané školy obdrží od Nadace finanční prostředky a po ukončení projektu předají krátkou závěrečnou zprávu, ve které svůj projekt věcně zhodnotí a použití finančních prostředků doloží. Celý proces s vyřizováním žádosti a závěrečným zhodnocením projektu se Nadace snaží školám co nejvíce zpřístupnit a maximálně pro ně zjednodušit i s tím spojenou administrativu.

Před osmi lety nedokázala většina škol formulovat své ekologické programy a jen málokterá z nich se jimi zabývala systematicky. Hlavním cílem Nadace bylo tento přístup změnit a s přípravou a realizací takovýchto projektů školám pomoci. V rozpočtech škol se navíc na ekologicko-výchovné programy těžko shánějí prostředky, takže Nadace pomáhá hlavně s tímto nedostatkem.

PŘÍKLADY ŠKOLNÍCH PROJEKTŮ

Jak již bylo řečeno, v historii Grantového programu ekologické výchovy dětí Jizerskohorská Nadace díky darům Nadace Preciosa podpořila již 62 ekologicko-výchovných projektů. V posledních letech je vidět, že se školy nebojí pouštět ani do náročnějších projektů, např. budování ekozahrad, které pak slouží jejím žákům pro zajímavější a praktičtější výuku. Nápady škol na ekologicko-výchovné programy pro své děti jsou oproti počátkům již na vysoké úrovni.

Takovým byl projekt ZŠ a MŠ Raspenava, kde se zaměřili na problematiku nakládání s domovním odpadem a jeho třídění, který Ondřej Petrovský popisuje: „Žáci si kladli za cíl zmapovat situaci nakládání s odpady v obci a pomocí malé informační kampaně přispět ke zlepšení aktuálního stavu. Pozornost projektu se věnovala zejména zjištění počtu obyvatel třídících odpad, výskytu černých skládek, zjištění a analýze dostatečnosti počtu a vhodnosti rozmístění nádob na tříděný odpad na území obce. Žáci chtěli především upozornit obyvatele města na důležitost správného třídění domovního odpadu, informovat je o správném postu-

Členové turistického oddílu Kletr přeměňují zanedbanou městskou zeleň v Liberci v udržované arboretum

pu při jeho separování, vést dialog se zástupci obce s cílem navrhnout nová umístění nádob na separovaný odpad. Veškeré cíle se vydařily a jedná se o zdárný příklad, kde žáci zapojili do projektu celou obec. Osvojili si nejen vzájemnou spolupráci a komunikaci, ale naučili se také pracovat se získanými informacemi.“

S dalším zajímavým projektem přišla liberecká ZŠ Křížanská, která již druhým rokem buduje na své zahradě arboretum. Žáci se zde v rámci hodin prvouky a přírodovědy seznamují s rody stromů rostoucích v okolí města. V letošním roce se rozhodli o jeho rozšíření a propojení s naučnou stezkou z Výpřeže až na zahradu školy. Naučná stezka už v současné době funguje, určena je pro třídní kolektivy ze ZŠ a MŠ, ale postupně chtějí vytvořit další tabule, které budou opět hravou formou uvádět děti do problematiky života rostlin i zvířat v lesním ekosystému.

A jak Nadace hledí do budoucna, říká její ředitel Ondřej Petrovský: „V letošním ročníku se zaměříme na podporu vlastních projektů škol, neboť se domníváme, že programy, které vzniknou přímo na škole, dokáží nejlépe postihnout specifika daného kolektivu. Rádi bychom do programu zapojili více organizací pracujících s mládeží, ale to ovšem záleží na tom, kolik peněz nám naši sponzoři a dárci poskytnou. Rostoucí zájem škol hlavně svědčí o tom, že program je dobře nastaven.“

Pavel D. Vinklát

foto archiv Nadace pro záchranu a obnovu Jizerských hor

Děti ze základní školy Nová Ves pomáhají při sázení stromků na školní zahradě. Žáci základní školy Dubá chrání obojživelníky při jejich jarním tahu